

ŹRÓDŁA PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO

prawo zwyczajowe

Marta Statkiewicz

Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

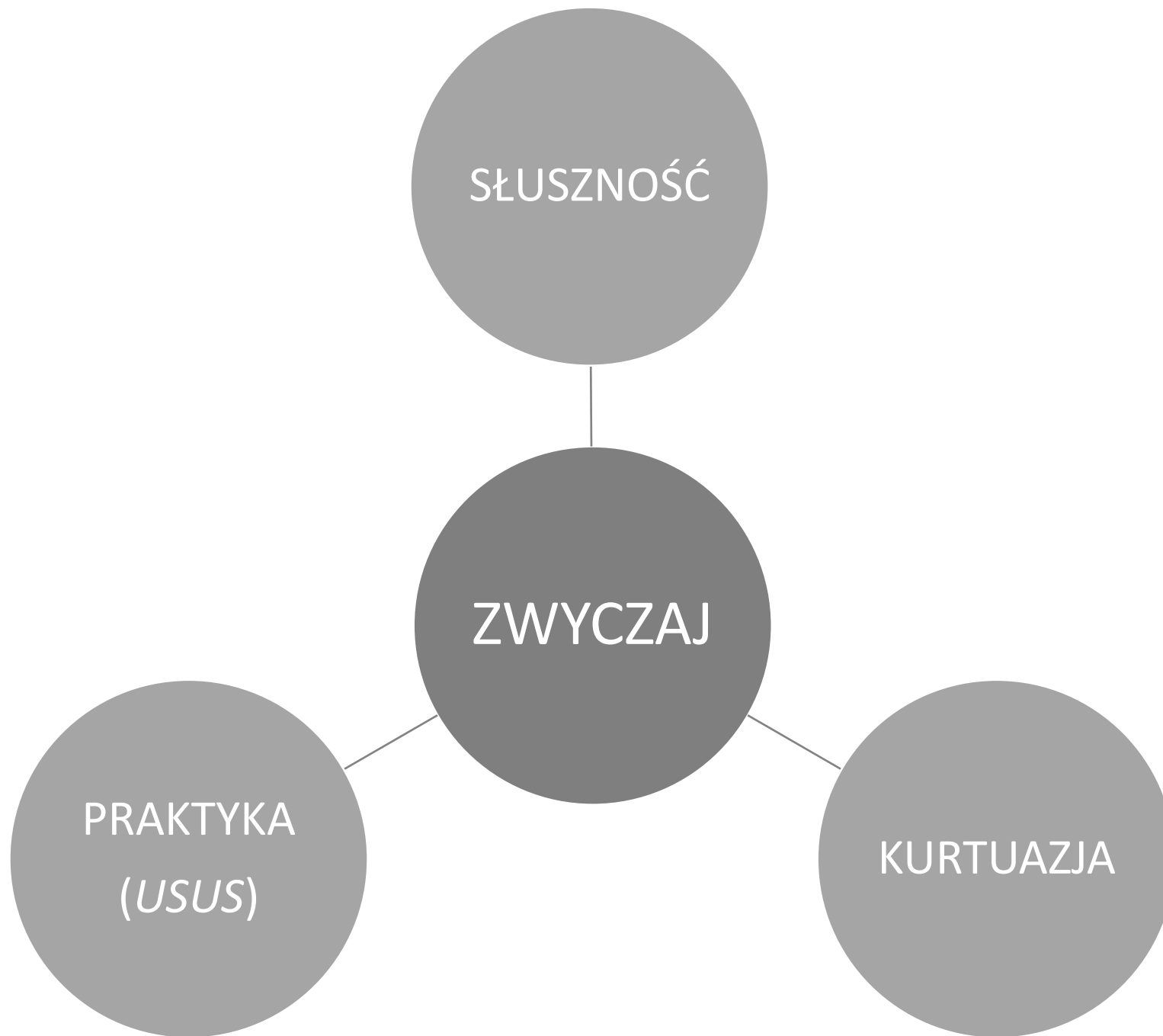
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Uniwersytet Wrocławski

art. 38 Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości

1. Trybunał, którego zadaniem jest orzekać na podstawie prawa międzynarodowego w sporach, które będą mu przekazane, będzie stosował:
 - a) konwencje międzynarodowe, bądź ogólne, bądź specjalne, ustalające reguły, wyraźnie uznane przez państwa spór wiodące;
 - b) zwyczaj międzynarodowy, jako dowód istnienia powszechnej praktyki, przyjętej jako prawo;**
 - c) zasady ogólne prawa, uznane przez narody cywilizowane;
 - d) z zastrzeżeniem postanowień art. 59 , wyroki sądowe tudzież zdania najznakomitszych znawców prawa publicznego różnych narodów, jako środek pomocniczy do stwierdzania przepisów prawnych.

2. Postanowienie niniejsze nie stanowi przeszkody, aby Trybunał mógł orzekać ex aequo et bono, o ile strony na to zgadzają się.

czym jest zwyczaj międzynarodowy?

definicja zwyczaju

„(...) zachowania państw nie tylko muszą składać się na ustabilizowaną praktykę, ale również muszą być wykonywane w taki sposób, by świadczyć o przekonaniu uczestniczących w praktyce państw, że praktyka ta jest wymuszona przez normę prawną zobowiązującą do takiego zachowania (...)

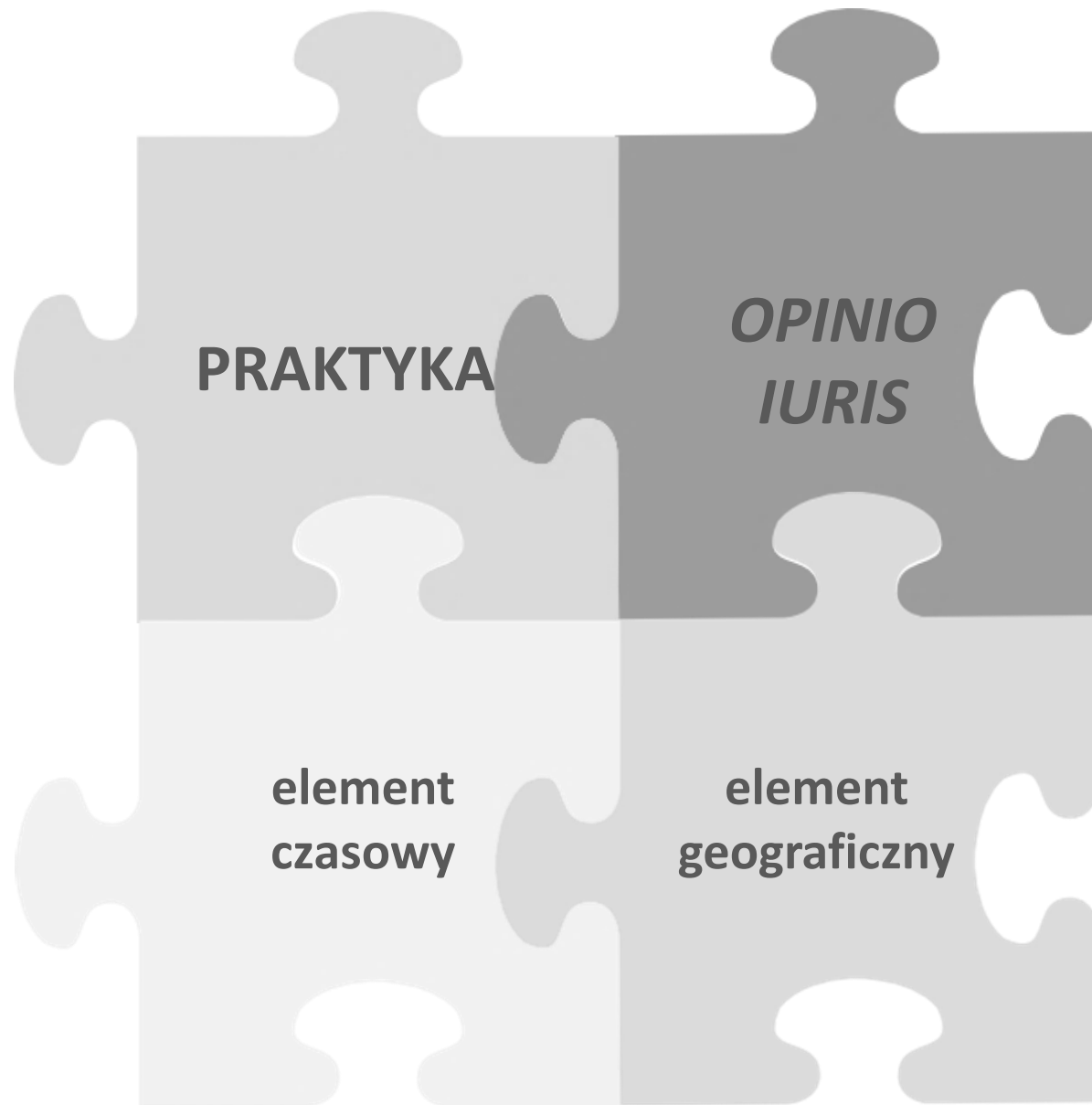
Państwa zainteresowane muszą więc czuć, że wykonują zobowiązanie prawne.”

sprawa szelfu kontynentalnego na Morzu Północnym– MTS, 1969

PRAKTYKA

***OPINIO
IURIS***

PRAKTYKA

***OPINIO
IURIS***

**element
czasowy**

**element
geograficzny**

BRAK PROTESTU ZE STRONY INNYCH PAŃSTW

- akt, którym państwo wyraża swój zamiar nieuwważania konkretnej sytuacji, roszczenia lub postępowania za zgodne z prawem, bądź też rodzące dlań skutki prawne

MILCZĄCA AKCEPTACJA (*ACQUIESCENCE*) INNYCH PAŃSTW

- *„równoznaczne z milczącym uznaniem przejawiającym się w jednostronnym zachowaniu, które druga strona może interpretować jako zgodę opartą na zasadzie dobrej wiary oraz słuszności”*
- *sprawa delimitacji Zatoki Maine, MTS 1984*

rodzaje zwyczajów

DZIAŁANIE

**ZANIECHANIE
DZIAŁANIA**

przykłady prawa zwyczajowego

przykłady prawa zwyczajowego

prawo dyplomatyczne i konsularne

- np. **immunitet dyplomatyczny**
- Konwencja wiedeńska o stosunkach dyplomatycznych, 1961
- Konwencja wiedeńska o stosunkach konsularnych, 1963

prawo morza

- np. **delimitacja szelfu kontynentalnego, zasady na morzu otwartym**
- Konwencja ONZ o prawie morza, 1982

prawo kosmiczne

- np. ***freedom of outer space***
- np. Układ o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej łącznie z Księżycem i innymi ciałami niebieskimi (Traktat o przestrzeni kosmicznej), 1967

międzynarodowy i lokalny (regionalny) zwyczaj

międzynarodowy i lokalny (regionalny) zwyczaj

PRZYKŁADY

wolności
przestrzeni
kosmicznej

azyl
dyplomatyczny

persistent objector

ius cogens jako prawo zwyczajowe

związek pomiędzy umową międzynarodową a prawem zwyczajowym

związek pomiędzy umową międzynarodową a prawem zwyczajowym

kodyfikacja

kolizja norm

kodyfikacja prawa zwyczajowego

kodyfikacja prawa zwyczajowego

- **EFEKT DEKLARATORYJNY** – umowa zawiera normy, które w czasie jej zawarcia były wiążącymi normami zwyczajowymi
- **EFEKT KRYSTALIZUJĄCY** – umowa może stanowić ostatnie stadium w procesie kształtowania się norm prawnych (dotyczy norm zwyczajowych *in statu nascendi*)
- **EFEKT GENERUJĄCY** – umowa może proponować nowe normy prawne, które potwierdzone przez późniejszą praktykę będą tworzyć nowe prawo zwyczajowe

kolizja norm

kolizija norm

lex posterior derogat priori

lex specialis derogat generali